

má však být znamením smíření a spojovat ty, kdo jsou lidským hříchem odděleni." (Dokument komise pro víru a řád z r.1973)
(15) Osvědčují se tak základní teze J.L.Hromádky: "Pravda evangelia není ideologií, tj. světovým názorem, filosofií dějin nebo společnosti (...) Církev nesmí znervosnět a hledat umělé cesty, jak zapůsobit na svět. Jejím úkolem není, aby předkládala sociální, politické nebo kulturní programy na výstavbu společnosti. Ježíš Kristus stal se revoluční silou v dějinách lidské společnosti tím, že světem prošel jako ti- chý a pokorný srdcem, že vykonal dílo spasitelné lásky upro- střed hříšníků, nemocných a zavržených a že skončil na kříži. Jeho velikonoční vítězství se událo mimo zachytitelné dění historické a vytvořilo skupinku věrných, která po celá dese- tiletí rostla pro vnějšího pozorovatele jako společenství bez- významných. Církev Kristova koná své dílo pro svět svou pros- tou existencí." (Evangelium o cestě za člověkem, 1958, 255 a 257)

8.října 1974

LID KRISTŮV A JEHO CESTA

Úvodem

- (1) Devatenáctý synod vyslovil otázku "nezastupitelnosti církve". Už podruhé v krátké době se synody zaměřují k pro- blematice církve. V době, kdy se hroutí v životě církve mno- ho věcí, které se ještě včera zdály neotřesitelné, je pochop- itelná snaha ohledávat základy, a touha, aby naše církev zů- stala věrným lidem Ježíše Krista, věrohodným znamením jeho díla.
- (2) Středem naší víry ovšem není církev, nýbrž Ježíš Kristus. O něm vyznáváme, že nás svou obětí na kříži zastoupil. Byl vzkříšen z mrtvých jako ten, jenž zemřel za naše hříchy a mů- že proto být naším přímluvcem u Otce (1 Jan 2, 1). Evangelisté podávají shodné svědectví, že Kristus musel trpět (M 8, 31): nebylo jiné cesty, neboť tak Bůh miloval svět (Jan 3, 16). Apoštolové pak kladou důraz na jedinstvo a jedinečnost (Žid 10, 12) Kristovy oběti, v níž je založeno vykoupení celého lidského pokolení (Ř 5, 16-18); Boží Syn je naším zástupcem jediným (1 Tim 2, 5-6).
- (3) Vyznavačská tradice církve proto mluví o zástupnosti a nezastupitelnosti jen v závislosti na Kristově oběti. Kristus je nezastupitelný. Reformace podtrhla jedinečnost a nezastupi-

telnost Kristovy oběti a vyjádřila ji článkem o ospravedlnění z pouhé víry v Krista. Vymanila tak nezastupitelné Kristovo dílo ze svátostné a hierarchické manipulace církve, která se sama chtěla nezastupitelnosti zmocnit. Když reformátoři, navazující na Augustinovo učení o předurčení, zakotvili existenci církve v Božím vyvolání (tak již Husův spis O církvi), vrátili Kristu jeho nezadatelná a církvi nezastupitelná práva. Podle reformačního vyznání, tkvícího hluboce v biblickém poselství, vidíme církev jen v souvislosti s Kristovou obětí a jeho vzkříšením a nečiníme ji samostatným tématem.

(4) Proto v dalších výkladech raději od pojmu "nezastupitelnost církve" upouštíme.

I. Povaha a poslání církve

1. Povaha

a) (Církev vzniká z Božího rozhodnutí)

(5) Biblická svědectví Starého i Nového zákona jasně mluví o tom, že Pán Bůh povolává na zemi "zvláštní" lid (Ex 19, 5 Tim 2, 14), který chrání jako "zřítelnicí svého oka" (Dt 32, 10).

(6) Kralický výraz "zvláštní" je překladem hebrejského slova "s^egullá", jenž značí "vlastnictví" (srv. kral. "klínat" Kaz 2, 8 Mal 3, 17), ovšem vlastnictví výsadní, odlišné od ostatního majetku.

(7) Zvláštnost Božího lidu je tedy v tom, že patří Bohu jako jeho nezczizitelný majetek. Nelze říci, že církve jsou ti, kdo se rozhodli Bohu (Kristu) patřit. Prvotní je rozhodnutí Boží, nezrušitelně potvrzené smlouvou, že chce své dílo spojit s konkrétním společenstvím lidí v dějinách. Toto rozhodnutí trvá bez ohledu na věrnost nebo nevěrnost lidu - a kdyby už nebylo nikoho, kdo by o to stál, tedy si Bůh vzbudí z kamení - ale zas Abrahamovy syny (Mt 3, 9), partnery své smlouvy.

(8) Toto potvrzuje i okolnost, že výraz "/am/ s^egullá" se objevuje v Ex 19 a Dt 26 v souvislosti s Boží smlouvou /b^erít/. Zkoumání ukazují, že původní význam tohoto výrazu není "dohoda" dvou rovnocenných partnerů, nýbrž ustanovení lenního pána vůči vasalu nebo dokonce až "služební předpisy". - Jiným výrazem,

který se častěji vyskytuje v souvislosti s "am s^egullá" je sloveso vyvolit (bhr Dt 7, 6 14, 2 Ž 135, 4), jímž opět je zdůrazněna priorita svobodného Božího rozhodnutí, jež církvi dalo vznik. - Izrael, ač "svatý", t.j. oddělený a zasvěcený ke službě, je též "pronárodem" ch. tmnou ch. tmnou (Ex 19, 6 gój-nestrukturované společenství): Hospodin si nevybral lid, vybavený už určitým stupněm společného životního slohu /am/, nýbrž: egyptské bezzemky (Dt 26, 5), nepočtený hlouček (Dt 7, 7), lid mdlý, neurozený, vlastně nicotný (1.K L, 27-28 srv. 1.P 2, 10). Také některá místa v evangeliích mluví o tom, jak se církev rodí v okamžicích trapného setkání mezi Místrem a těmi, kdo ho byli zapřeli, rozprchli se a sedí za zavřenými dveřmi pro strach ze židů (L 24, 36-48 J 20, 26nn).

b) (Obec nového věku)

(9) Izrael jako Boží lid vzniká na cestě z Egypta do zaslíbené země. Na tuto cestu padá ještě stín egyptské nesvobody, projevující se neposlušností, strachem a blouděním. Ale zároveň padá na ni již světlo nového života, Bohem slíbeného, a projevuje se v rádech pospolitě existence, zvláště v rádech obětí. Je tedy Izrael již na cestě, ještě v bloudění, svědectvím o Božím milostivém záměru a cíli.

(10) Nový zákon tuto představu ještě prohlubuje a radikalizuje. Nový věk přišel v Ježíši Nazaretském. Jeho oběť ukončila věk starý (Žd 9, 26). V něm začíná nové stvoření (Zj 3, 14). Z těch, kdo Ježíše ve víře přijali a kolem něho se shromažďují, vzniká obec posledního času (1.K 10, 11). Je to sbor těch, kdo žijí ještě ve věku tomtoto a neuhýbají před jeho bolestnými rozpory; království Boží je jim ještě předmětem touhy, modlitby a naděje - ale oni zároveň již patří věku novému, mají "nebeské občanství" (Fil 3, 20), jsou v Kristu novým stvořením (2.K 5, 17).

c) (Církev s Kristem)

(11) Nový věk vstoupil do světa obětí Božího Syna, tímto vrcholným projevem Boží lásky. Zůstávat v Kristu znamená proto zůstávat v lásce a oběti (1.Jan 3, 14-16). Způsob Kristův má být způsobem jeho lidu (Fil 2, 5-11), toho malého stáde, jemuž pa-

tří království (L 12, 32). A jen v tomto způsobu, následující Krista poníženého, stává se církev počátkem a projevem nového stvoření.

(12) Je to ponížený Kristus, který byl vzkříšen, vyvýšen a dána mu všechna moc a celá budoucnost (Mt 28, 18-20). Stal se Pánem. Církev jeho panství vyznává tak, že se mu sama podrobuje a nehledá jinde ospravedlnění své existence nežli ve spravedlnosti Kristově. Není to církev, kdo za Ukřižovaného sestoupil do pekel, není to církev, kdo místo Vzkříšeného vstoupil na nebesa (Ř 10, 6-7). Kristus na zemi je církvi přítomen. Ale církev není "Kristus na zemi".

(13) Je významné, že podle novozákonní zprávy (Sk 1-2) k prvnímu shromáždění Kristovy církve nedošlo dřív než po nanebevstoupení. Kristus zůstává svobodným, svrchovaným Pánem i vůči sboru svých vyznavačů, jimž zůstavil zaslíbení Ducha a pověření, aby jeho vládu až do posledních končin země dosvědčovali, ne však reprezentovali (Sk 1, 6-9).

(14) Myšlenku, že církev je s Kristem neodlučitelně svázána, ale tak, že on je jí nadřazen, vyjadřují různé novozákonní obrazy církve: obraz hlavy a těla (Ko 1, 18 aj.), "úhelního kamene" a stavby (Ef 2, 20-21 aj.), vinného kmene a ratolestí (J 15, 5) aj.

(15) Neoddělitelný svazek vyvýšeného Krista a církve je svazkem lásky (Ef 5, 25-32), novou smlouvou milosti a věrnosti Boží, uzavřenou v Kristu a nyní všem nabízenou.

2. Poslání

a) (Část za celek)

(16) Výroky o "lidu vlastním" nejsou v rozporu se skutečností, že Hospodinu patří všechna země (Ex 19, 5b Ž 24, 1). Spojil-li Pán Bůh své dílo s konkrétním společenstvím, neznamená to, že jen pro ně má platnost. Kristova oběť platí celému světu (Ko 1, 20), a tak i proměňující moc jeho vzkříšení (Ef 1, 20-21). Církev jsou ti, kdo tomu uvěřili, Krista vírou přijímají, a tak mají již nyní účast na jeho dobrodiních a Pána Boha za ně chválí.

(17) Názorný pro tento vztah je obraz "prvotín" (Jak 1, 18).

Církev je první úrodou Božího díla, a tímto způsobem patří Bohu. Není ovšem posledním cílem Boží setby, není ještě plnou úrodou, ale již úrodou, která vzbuzuje naději, že také ostatní sklizeň se dostaví.

b) (Církev ukazuje ke Kristu)

(18) Poslání církve k jejímu okolí je tedy založeno v poslání Kristově ke světu celému. To jsme podtrhli již při 18. synodu a znovu zdůrazňujeme. Církev je svědkem i svědectvím, ohlašovatelem i jedním z projevů Kristova kralování. Místem na zemi, kde se Boží odpuštění stává skutečností a nabízí všem.

(19) To jsme se na 18. synodu, ve shodě s významnými ekumenickými dokumenty, pokusili vyjádřit pojmem "znamení". Jako znamení církev odkazuje ke království Božímu, jemu dává růsti a po způsobu Křtitelově vyznává, že to není ona, kdo snímá hřích světa, nýbrž Beránek Boží (J 1, 20, 29).

c) (Pod vedením Ducha)

(20) Není na nás, abychom dopředu vymezovali, jak se poslání církve konkrétně projeví v lidských podmínkách, stále jiných. Vzkříšený Kristus však neponechává svou církev jen jejím úvahám a odhadům; Duchem svatým jí připomíná sebe sama, plnou pravdu (J 16, 13). Tímto způsobem dostává církev "mysl Kristovu", takže vždy znovu proniká v tajemství ukřižování (1.K 2, 6-16), začíná se podílet na budoucí dokonalosti (Ef 1, 13-14) a podrobuje se autoritě svého Pána (1.K 12, 3). Duch svatý uvádí církev do ustavičného pohybu poutnické existence, aby následovala Vzkříšeného na jeho cestě věky a proměnami dějinných situací, naplňuje její službu slova a lásky vždy novým, kladným obsahem. Proto říkáme, že předním zdrojem poslání církve je modlitebné vyhlížení nového seslání Ducha svatého.

+

(21) Avšak bez ohledu na proměny situací k poslání církve provždy patří, aby kázala Boží slovo milosti a soudu, a tak všem lidem oznamovala Boží dílo v Kristu jako nabídku jediné záchrany a naděje; aby budovala svazky lásky a smíření, přimlouvajíc se za všechno stvoření; aby obětavě sloužila všem

bez rozdílu.

II. Církev, do které patříme

1. Obdarování a obžaloba

(22) Naší první odpovědí na zvěst Písem o církvi je slovo vděčnosti. Věříme, že ve svých sborech Českobratrské evangelické církve máme podíl na daru církve Kristovy. Vyznáváme, že zde jsme vstoupili do nové situace, vytvořené obětí a vzkříšením Pána Ježíše Krista; zde se nám dostává účasti na Kristově spravedlnosti; zde nacházíme bratry a sestry, kteří s námi mají trpělivost; zde se nám otevírají osvobozující pohledy do spleťtých situací; zde jsme zmocňováni k naději, lásce a službě člověku i k boji proti hříchu.

(23) Na Kristovu bohatství, kterým on svou církev zahrnuje, nemění nic ani zřejmá její ubohost, kterou kajícím vyznáváme. Žalující Boží slovo (Zj 3, 17) nás činí vnímavými i pro trpké výtky těch, které jsme zklamali.

(24) Tomuto obvinění nelze uhnout představami o "neviditelné církvi", jež je dokonalá, ale lidmi nezjistitelná, kdežto lidmi pozorovatelná "viditelná" církev je plná vad. Nikde v Písmu se takto mezi dvoji církví nerozlišuje. Táž nevěrná, chybná, bědná viditelná církev je "svatá", Božím milosrdným rozhodnutím přijatá za vlastní. Reformace užila pojmu "neviditelná" církev (u Bratří: "církev podstatná") v kritice středověké církve, která se domnívala, že disponuje spasitelnými prostředky i právem organizovat společnost shora. Vyjádřila tak zároveň víru v neutuchající účinnost Božího tajemství spásy, které sice není evidovatelné, ale působí, zviditelňujíc se v církvi Slovem, svátostmi a vyznáním jejích údu.

(25) V tomto smyslu se přiznáváme ke společenství, do kterého patříme: k Českobratrské církvi evangelické v jejích zápasech i selhání, v jejím obdarování i slabostech.

(26) Naše církev není dokonalá. Žije však z Božího smilování, které všichni potřebujeme. Jestliže v něčem ostatní svět předchází, pak v tom, že je jí dááno činit pokání: v upřímné lítosti vidět vlastní viny, veřejně je vyznat před Bohem i před lidmi,

dosavadní názory i praxi revidovat (Dan 9, 5-7).

2. Jednota Kristova lidu

(27) Českobratrská evangelická církev není ovšem jediným útvarem Kristova lidu. Touha po jednotě všech křesťanů vyrůstá z hlubin víry v jediného Pána, vyjádřené jedním křtem, a z obecenství kolem stolu Kristova. Jejím projevem jsou modlitby za jednotu a přímlyvy za vzdálené, ale i účast v organizovaném ekumenickém hnutí. Vážíme si společenství s církvemi, které se spolu s námi podílejí na práci Ekumenické rady církví v ČSR, Světové rady církví, Křesťanské mírové konference a Světového svazu reformovaných církví. Někdy však hlasy bratří, zápasících o křesťanskou věrnost na místech vzdálených a v odlišných podmínkách, nenacházejí u nás dost odezvy. Napříště jim musíme naslouchat s větší pozorností.

(28) Všimáme si, že křesťanská bratrstva jinde ve světě také jako my hledají odpověď na otázku církve. Sílí poznání, že církev selhávaly, když se pokoušely formovat dějiny světa s užitím prostředků vnější moci. Zároveň je však vidět oprávněnou snahu, aby církev nepodlehly pokušení zaujmout roli pasivních pozorovatelů nebo povýšených kritiků toho, co se ve světě děje. Tak jsou církev v celém světě vedeny k základnímu tázání po způsobu své přítomnosti ve světě, ano i po své vlastní povaze. Rozhovory, které se dnes o těchto otázkách vedou, vítáme jako příležitost pronikat k větší hloubce a ryzosti; chceme k nim, pokud dokážeme, ze své situace přispívat.

3. Dílo zvěstování

(29) V našich sborech se pravidelně káže. Jsme vděční, že k této službě Pán církve povolává nové a nové pracovníky. Spolu s ostatními církvemi vzešlymi z reformace pokládáme zvěstování evangelia za základní zdroj života, obnovy a svědecké existence církve.

(30) Existují ovšem i svědectví nemoha anebo žádných slov, kdy zájem, otázku anebo i důvěru lidí vzbudí obětavá služba, vytrvalost v trápení, statečný postoj, laskavý vztah, řádnost pospolitého života. Avšak dříve či později nastává okamžik, kdy takové svědectví musí být doprovázeno živým, mluveným slo-

vem, přiznáním k Ježíši Kristu.

(31) Tím jsme povinni jedni druhým, lidem kolem nás a zvláště také svým dětem, za něž jsme převzali odpovědnost při křtu, aby památka smrti a vzkříšení Ježíše Krista nevymizela ze života lidí v této generaci a v generacích příštích. Žádná oblast lidského života a žádná věková či jiná skupina nemá být ponechána bez svědectví o naději (2Kor 5, 17-19 Ž 78, 3-8 Ř 1, 14-16).

(32) S vděčností pozorujeme také, že kázané slovo osvědčuje svou moc (DYNAMIS Ř 1, 16), když je lidé přijímají a podrobují se mu.

(33) Kázáním a přijímáním Slova církev vždy znovu vzniká (Sk 2, 41) a roste (1.P 2, 2). Prakticky se to potvrzuje tím, že do našeho společenství přicházejí stále noví a noví lidé, a to i ti, u nichž chyběly zjizvitelné "předpoklady". Rozumíme tomu tak, že samo evangelium, církví tlumočené, je přitrhlo a přivedlo ke Kristu. Dokud tomu tak bude, můžeme se těšit jistotě, že i naše církev roste, ačkoli jejích členů statisticky ubývá, což nás trápí zvláště tam, kde se odcizují naše vlastní pokřtěné děti. Na jejich místo však vstupují jiní a my v tom vidíme doklad přemáhající moci Božího slova, jež se nenavrací prázdné (Iz 55, 10-11).

(34) Je však naši zkušeností také to, že ne každý zvěsti evangelia otevírá své srdce a přijímá ji. Ptáme se, nakolik na tom nese vinu naše záliba ve vyjadřovacích způsobech dnes již málo srozumitelných a nesvoboda od navyklých formulí. Evangelium svou zvěstí o Kristově kříži nepřestane být "kamenem úrazu" (1.Kor 1, 23); ale my je nemáme uvádět v lehkost a vzbuzovat pohoršení nepravé svou těžkopádností, staromilstvím, tmářstvím a neústupností (srv. 1.Kor 9, 19-23).

(35) Proto také kritická bohoslovecká práce, v tom i odpovědná kritická práce s biblickým textem, má význam pro ryzí zvěstování. Přejeme si, aby se těm z nás, kdo se kazatelské službě oddali jako celoživotnímu povolání, dostalo i dobrého odborného vzdělání.

(36) V našich podmínkách nebyvali křesťané v pokušení podepřít

kázání prostředky přímého nátlaku. Objevuje se však jiné pokušení: promítnout evangelium do některé sekulární koncepce, učinit je přitažlivým a tak přimět posluchače, aby je přijali pod cizím názvem. Tato cesta dovoluje, aby bylo evangelium zaměněno za něco, čím není, a nám přičteny zájmy, jež nám nejsou vlastní. Nebezpečná je tím, že v zájmu přijatelnosti možným zájemcům se některé tóny evangelia tlumí až umlčují a jeho zvěst přizpůsobuje předem hotovým názorům (srv. 1.Kor 1, 23-24).

4. Služba pastýřská

(37) Hlásané evangelium míří až na dno lidské existence, volá k pokání a působí víru; probouzí v nás vědomí hluboké soulázečnosti, dává nám sílu odpouštět těm, kteří nám ublížili, osvobozuje od cynismu, netečnosti, pocitu únavy a marnosti. Dává nám odvahu rozloučit se s minulostí, vymanit se z okamžitých nálad, nedbat svodů povrchnosti a konzumenství.

(38) Církev má pastýřské poslání. Kristova láska si buduje mezi námi takový prostor důvěry, že je možno svěřit se druhým a dát na jeho upřímné slovo (Ja 5, 16). Často pozorujeme, že se křesťan ve společnosti svých bližních mimoděk stává útočištěm a důvěrníkem v osobních krizích. Avšak musíme se ubránit tomu, abychom postižené a hledající vázali na sebe. Jde o vyhnání zlého z člověka (exorcismus). Takovou moc má jen Ježíš Kristus svým slovem a Duchem. Věrné zvěstování a osobní svědectví, projevy lásky, důvěry, zájmu i přímluvy ve společenství nechtě směřují až k těmto cílům.

5. Dar vidění

(39) Slovo Boží odhaluje věci skryté pod povrchem lidského chování i světového dění (Žd 4, 12-13). Když se toto slovo dotýká našeho srdce, když stojíme v modlitbě před svým Pánem, prožíváme chvíli pravdy, jinde nepoznanou, a prohledáme k eschatologickému cíli konečného vykoupění. I tehdy však platí, že poznáváme jen dílčím způsobem, "zčástky" (1.Kor 13, 9). Tyto vhledy nám pomáhají v orientaci, v rozlišení hodnot trvalých od pomíjivých, osvobozující nás od malicherného lpění na vlastních cílech a propůjčující sílu i ve chvílích nezdaru. Nemáme v nich však ucelený výklad světového dění z hlediska příčin a

následků.

(40) Dar promítnout eschatologickou perspektivu do přítomné situace a srozumitelně ji vyložit měl na mysli apoštol Pavel, když mluvil o daru "prorocství" (1.Kor 14). Nejde o věštění budoucích událostí, nýbrž o pojmenování toho, co jest, pravým jménem. Z Pavlových nečetných zmínek o prorocství vyrozumíváme, že šlo o druh tlumočení Božího slova, jehož adresátem byl v první řadě shromážděný sbor, který prorockou řeč posuzoval a rozsuzoval (1Kor 14, 29 1Tes 5, 20-21), zda se koná podle "pravidla víry" (ANALOGIA TĚS PISTEÓS Ř 12, 6).

(41) Tento vzácný dar vidění může být zneužit, kdyby měl být osamostatněn, vyňat ze souvislosti víry a ze společenství víry. Tak tomu je vždy, když se domníváme, že máme k dispozici obecné, bez víry platné návody pro život osobní či veřejný a pokoušíme se je vnutit lidem kolem, vždy znovu překvapení, jak jsou tyto návody neúčinné.

(42) Tím nechceme říci, že skutečnost je možno rozdělit na "náboženskou" a "nenáboženskou" oblast, z nichž každá má svou zvláštní zákonitost. Boží pravda je jen jedna; není jiná pro lidi věřící a jiná pro nevěřící. Touto pravdou je Ježíš Kristus. Pravdu tu poznat a přijmout Krista je dle novozákonního svědectví jediný akt víry (J 5, 36-40 10, 24-26). My nemáme možnost tento akt rozdějit a přimět někoho, aby uznal platnost prorockého slova církve, aniž uvěřil v Krista.

6. Bohoslužba

(43) Ve svých shromážděních máme zvláštní výsadu adorace, zvívání Pána. Tak se přesvědčujeme, že je církvi přítomen nejen jako moc, nejen jako pravda, nýbrž i osobně jako ten, koho můžeme oslovit. Za všechno stvoření povstáváme před svým Pánem, abychom jej slavili, a skláníme se, abychom vyznávali viny a potřebnost všech. Do své bohoslužby zahrnujeme přímluvami všechny lidi, spolukřesťany i nevěřící, bolesti celého světa. Společenství, které dokáže Pána Boha chválit i v okolnostech nesnadných (Sk 16, 25), které vyznává své viny, ač by mělo všechny důvody je tajit (Ž 32, 3-5) a které se přimlouvá za protivníky (Sk 7, 60), dává tímto najevo, že je odkázáno na

Boží milosrdenství ve všem, a tak vyjevuje svou pravou podstatu.

(44) Rozbor tzv. hymnů o Kristu v Novém zákoně ústí v závěr, že tyto hymny (např. Ko 1, 15-20) měly v apoštolské církvi také tu funkci, aby konkrétní shromáždění místního sboru zasadily do univerzálního, eschatologického rámce Kristova vykupitelského díla, které platí všemu stvoření a děje se od věků na věky. Sboru shromážděnému ve zvláštní dějinné a místní situaci se tak otevíraly ty nejširší perspektivy, jež mu připomínaly, aby svou bohoslužbu nekonal mimo svět ani proti jiným lidem, nýbrž jakoby v zastoupení všeho stvoření.

(45) V dějinách ovšem, a to říkáme ke svému zahanbení, došlo k tomu, že také i různé názory na bohoslužebný život či způsob rozrušily jednotu Kristova lidu. Přejeme si, aby náš bohoslužebný život k těmto rozdělením další už nepřidával a nezvyšoval napětí mezi lidmi. Vede nás k tomu i Ježíšova výzva k modlitbě za protivníky (Mt 5, 44).

(46) Příklad jiných církví nám klade otázku, zda náš bohoslužebný život je dostatečně plný, rozvitý a bohatý. Zdrželivá prostota bohoslužebných projevů, kterou jsme převzali z reformované tradice, byla v našem prostředí posílena ke strohosti až nedbalosti. V této věci nemůžeme ovšem s nápravou začínat u pestrosti bohoslužebných forem, kde nejsou vnitřní předpoklady. Na druhé straně by nemělo smyslu se bránit novým a pestřejším výrazům bohoslužebným, kde vytryskly z prohloubeného duchovního života sboru.

7. Sbor

(47) Vyznáváme, že jsme zároveň s přijatým Božím odpuštěním objevili moc lásky k lidem. Dostalo se nám svobody nesobecky rozumět druhým, nesoudit nikoho předčasně, nezištně milovat. Vzniklo mezi námi bratrství nezaložené ani na tělesné příbuznosti, ani v povahových sympatiích, ani na obdobném společenském poštavení. Našli jsme se, původně vzdáleni si a cizí, v Ježíši Kristu jako bratři a sestry (Ef 2, 13 Sk 9, 17). Tyto dary nám byly svěřeny, abychom je zachovali pro své děti, pro všechny troskotající, zraněné a osamělé v přítomnosti i

budoucnosti světa.

a) (Sbor a církve)

(48) Sbor je konkrétním prostředím, kde se tyto nové skutečnosti prosazují. Existuje jak v rozptýlenosti svých členů při denních úkolech, tak v pravidelných shromážděních. Sem lidé přicházejí rovnou ze svých zápasů osobních, rodinných, poznamenání prostředím svého pracoviště i bydliště. Lidské otázky zde mají ještě konkrétní tvar. Církve nemá jiný přístup k realitě života, nežli skrze zápas svých členů ve sborech. Kde se od tohoto zápasu na vyšších stupních (konventy, synody) nebo některými představiteli či skupinami vzdaluje, dostává se do nesnadných a snad i neřešitelných situací. Považujeme za správné, aby jednání konventů a synodů byla spolehlivě opřena o realitu života ve sborech a z ní vyrůstala (Sk 15).

b) (Růst darů a jednomyslnost)

(49) Duch svatý rozděluje ve sboru rozmanitá obdarování k různě službě. Tato obdarování nezakládají právo, aby se jeden proti druhému vyvyšoval a prosazoval. Jsou-li to vskutku dary Ducha Kristova, pak tíhnou k tomu, aby jimi ve sboru jeden druhému sloužil (1P 4, 10) a jeden druhému se poddával (Ef 5, 21). Autorita ve sboru je skutečná jen tehdy, je-li autoritou služby (Mt 20, 25-27). Různost darů tak posiluje jednotu a pokojný řád v Kristově lidu.

(50) Vlivem vypjatého individualismu, který v minulých dobách našel cestu i do našeho prostředí, se jednota sboru a církve často chápe velmi nekonkrétně a formálně. Názorová různost se naopak stala skoro výsadní známkou církví, zvláště protestantských. Nepřeslechnutelné jsou však novozákonní výzvy k "jednomyslnosti" (TO AUTO, TO HEN PRONEIN Fil 2, 2 aj.) a tyto výzvy nás zavazují, abychom v nejpodstatnějších věcech nepřestávali usilovat o konsensus hlubší než může být vyjádřen hlasováním.

(51) S tím souvisí i to, že mezi námi vymizelo vědomí bludu, jakoby upřímnost osobního přesvědčení byla posledním měřítkem pravdy. Máme v úctě osobní přesvědčení. To nám však nesmí

bránit, abychom jasně vyjádřili, že ten či onen názor, ač se objevil v našem středu, není učením, které bychom mohli na základě porozumění Písmu, jak bylo dáno církvi, zastávat. Zde jde o úkol, vyžadující velkou citlivost, neboť nezřídka v dějinách nové projevy Ducha vybočily z konsensu církve. Proto nikomu nechceme odpírat společenství v lásce, trpělivosti a přímluvné modlitbě. Ale "zkušovat duchy" patří k nezadatelným úkolům, jež Kristův lid na tomto světě má (1.Jan 4, 1-3).

c) (Večeře Páně)

(52) Sborové obecnství se upevňuje a prohlubuje opakovanou slavností stolu Páně. Jsme při ní ujišťováni o odpuštění hříchů a o podílu na spravedlnosti Kristově a zavazujeme se k novým činům poslušnosti a lásky. Spravedlnost Kristova přitom přesahuje rámec sborového obecnství a obrací náš pohled k celému trpícímu stvoření (Ř 8, 19-23).

(53) Minulá desetiletí byla u nás poznamenána zápasem, aby večeře Páně byla vymaněna z individualistického chápání a aby se prohloubila její obecnstevní povaha. Musíme však ještě zapasit o hlubší pochopení večeře Páně jako slavnosti s přicházejícím Pánem, v němž bude podtržen předjímající kosmický dosah Kristovy oběti.

d) (Dar a řád služby)

(54) Blízkost a přítomnost Kristova v Duchu svatém poznamenává zřetelnou stopou také způsoby a pravidla sborového života. Pravidlo lásky, jemuž jsou podřízeny všechny vztahy uvnitř i vně sboru (srv. Ř 12 - 13), je pravidlem základním. Převést toto pravidlo do různých lidských situací nebývá snadné. Nejspíše se to daří tam, kde se láska projevuje ve službě a pomoci potřebným lidem. Obětavá služba lásky, nelitující žádné námahy pro jediného jen člověka, je odrazem způsobu, jímž Pán Bůh jedná s námi (Mt 18, 11-12) a patří proto podstatně ke svědecké existenci církve, stejně jako vzájemné odpuštění křivd a smíření mezi bratřími (Mt 18, 23-35). Kdybychom dopustili, aby láska byla mezi námi tupena, obět v nevážnosti a smíření odmítána, přestali bychom být Kristovým lidem.

e) (Tradičnost a tradice)

(55) Někdy se rozlišuje mezi sbory "tradičními" a netradičními". Není to šťastné názvosloví. Mnoho halasu se způsobilo tažením proti tzv. tradičnosti, která byla chápána jako bezmyšlenkovitá, nezávazná a netvůrčí příslušnost k církvi. Tradičníci však můžeme vidět kladně jako předávání svědectví o Kristu a vyznávání Krista z generace na generaci. Bez takové svědecké a vyznavačské tradice se neobejdeme. Nejsme první, kdo evangelium slyšíme a přijímáme. Vstupujeme do řady těch, kdo nás ve víře předešli a s nimi máme obecenství. Církev Kristova žije nejen v prostoru, nýbrž i v čase (Žid 12, 1). I sám apoštol Pavel doznává, že základní kusy zvěsti o Kristu "převzal" ze starší tradice (1.K 15, 3-6 11, 23-25).

8. Církev a svět

(56) Zjevuje-li Pán Bůh na církvi svůj záměr s celým stvořením, pak všechno, co jsme až dosud o církvi řekli, má v tomto záměru své pravé místo. Bůh chce, aby všichni lidé byli spaseni (1.Tim 2, 4). K tomu má sloužit vše, co v církvi konáme. Nic z toho není samo sobě účelem. Proto také žádné obdarování se církvi nedostává na úkor světa. Pán Bůh se světa nevzdal, v Ježíši Kristu do světa vstoupil a na konci času jej promění.

(57) Církev zde není proto, aby bojovala za své věci, za uplatnění svého vlivu a moci, nýbrž aby v každou chvíli byla ochotna rozdávat, sloužit, vzdávat se posledního slova a přenechávat je Kristu. I tehdy, když přichází s varovným či kritickým důrazem, má to činit v lásce a u vědomí svých vlastních vin a nedostatků. Už na 18. synodu jsme zdůraznili, že svědecká přítomnost církve ve světě má povahu služebnou, a ne mocenskou. V tom následuje svého Pána a Mistra, který přišel a sloužil (M 10, 42-45) a odmítl vtáhnout Otcě do konkurence mocenských sil (M 12, 13-17). Nemůžeme ovšem o moci hovořit abstraktně, bez ohledu na to, kdo jsou její nositelé a stejně tak se nemůžeme tvářit, jakoby se nás netýkaly mocenské zápasy, jež se v dnešním světě vedou. V takové nedbalosti bychom se nepozorovaně mohli octnout tam, kde bychom se neradi viděli - na pozicích zpátečnických.

(58) Podobné nebezpečí se skrývá i v postoji nadřazené hyperkritičnosti, v němž křesťan se cítí povolán ohlašovat své výhrady na všechny strany. Ovšemže žádný politický program, žádná mocenská akce nenastolí království Boží. Naše poslední věrnost patří Kristu, kterého následujeme jako společenství poutníků v proměnlivé scénérii dějinných okolností. Z jeho slova a Ducha se nám dostává svobody (J 8, 36). Tato svoboda však se neprojevuje především negací a kritikou; umožňuje naopak, že se ve vši předběžnosti svých podmínek dokážeme kladně rozhodnout a postavit ke všemu dobrému a nadějnému, co se ve světě děje (Fp 4, 8). Ve skutečnosti tomu tak je, když členové naší církve každodenně svou prací vytvářejí hodnoty pro celou naši společnost. Nežijeme v rezervaci a ani o to nestojíme. Lidské pořádky, v nichž žijeme a pracujeme, považujeme za příležitost ke svědectví života a prokazování lásky.

(59) Žijeme ve společnosti socialistické a zde máme konat svou službu. Chceme se i nadále podílet na jejích zápasech a budoucí cestě. Dáváme a dáme své síly k dispozici všude tam, kde jde o člověka, o mír, o dorozumění a kde se pracuje na předpokladech důstojného, bohatého a plného života.

(60) V naší společnosti žijí vedle sebe křesťané i nekřesťané. Vážíme si těch, kdo se ke svému bezvěří proboujvali v uvědomělém zápase. Nezastíráme si názorové rozdíly. Nemůžeme však nevidět přínos věřících i nevěřících pro budování naší země. K oddanosti a svědomitosti, věrnosti a obětavosti, poctivosti a pravdivosti jsme voláni všichni. Přejeme si, aby členové naší církve byli příkladem v lidských vztazích, v životě rodinném, v odpovědném poměru k práci, k materiálním a kulturním hodnotám. Nadto pak si uvědomujeme, že spolupráce křesťanů a nekřesťanů v socialistické společnosti má hluboký historický význam, přesahující hranice naší země a může se stát příspěvkem v úsilí o světové společenství.

(61) Naše situace je v mnoha ohledech dějinně ojedinělá a nutí nás řešit řadu otázek, pro něž v minulosti nemáme vzory. Tato situace však není dílem zlomyslné náhody. Ateismus a nedůvěra k církvím mají své příčiny mimo jiné také v tom, že církve po staletí stavěly svůj vliv, své bohatství anebo i své

učení do služeb mocenských, skupinových a třídních zájmů. V klidné úvaze hledáme sebezpytavě kořeny stromu, jehož ovoce dnes sklízíme. Přejeme si, aby nás nepobuřovalo, jsme-li stíhání nejhrůznějším podezřením. Tak se dělo i našemu Pánu a Mistru (M 3, 22).

(62) Ve vsí pokoře vyjadřujeme své přesvědčení, že žádná společnost neměla skodu, když trpěla, aby se v ní hlásalo evangelium. Pokud na nás je, chceme to konat veřejně a každému vydat počet ze své naděje (1.P 3, 15). Záleží nám na tom, aby evangelium bylo jasně, zřetelně slyšeno. Proto chceme všechna podezření, nedorozumění a napětí trpělivě rozptýlovat a odstranovat "žádného nedávající v ničem pohoršení, aby bylo bez úhony přisluhování, ale ve všem se chovající jako Boží služebníci ..." (2.Kor 6, 3nn).

(63) Jako církev chceme žít čas nám daný z milosti svého Pána beze všeho mocenského zajišťování. Prosíme, aby Kristus nám svým Duchem dával hluboké porozumění pro každého člověka a dobrou naději o všech; aby nás učil odpouštět těm, kdo nám ubližují, sloužit těm, kdo nás využívají; aby nám byla cizí každá nevraživost, podezřívavost, podvod, potměšilost, urputnost; a zavede-li nás na cestu kříže, abychom dokázali potlačit touhu po odplatě, následující v tom jeho příkladu: 1.P 2, 21-23.

Závěrem

(64) Vyznáváme, že nemůžeme žít bez Krista. V něm máme život, pravdu, naději, v něm je smysl našich dnů. S Kristem jsme se setkali v církvi. Proto je nám církev tak vzácná, drahá, proto dnes ani zítra nemůžeme žít bez jejích shromáždění, bez jejího svědectví. I tento synod, jak mu po vzoru bratrském rozumíme, má cíl v tom, že nás posiluje ve věrnosti Kristu, v lásce navzájem, a tak zasazuje hlouběji do Kristova lidu a otevírá nové perspektivy naděje.

Poradní odbor teologický
pro XX.synod českobratrské
církev evangelické, 1977
(Vypracováno v březnu)

Teologické teze učitelů Komenského fakulty

1. Ve společenství českobratrské evangelické církve máme podíl na obecné církvi Kristově. Ta vznikla z milostivé vůle Boží, žije ze spravedlnosti Kristovy, podrobuje se vedení jeho Ducha. Vyznáváme, že Boží moc, prokázaná ve vzkříšení Ježíše Krista, je dostatečnou oporou ve všech zkouškách, a spoléháme na Boží věrnost, že zachová svůj lid až do posledního dne.

Odmítáme názor, že církev je jen lidské sdružení či nápravné hnutí, jehož existenci ospravedlňují cíle, které si samo klade, a které se musí v soutěži s jinými sdruženími a hnutími prosazovat obvyklými prostředky.

2. Svrchovaný Bůh nás chce mít jako svůj lid na této zemi, na tomto místě, v této naší situaci. Zde máme konat své poslání a nechlížet se po poměrech pro někoho zdánlivě výhodnějších.

Odmítáme názor a postoje, které vyvolávají zdání, že církev nemůže existovat ve společnosti socialistické.

3. Věříme, že Ježíš Kristus zemřel a byl vzkříšen pro všechny lidi. Proto máme zvěstovat Boží lásku a nové stvoření v Kristu všem bez rozdílu. Pokud na nás jest, chceme to konat veřejně. Záleží nám na tom, aby naše shromáždění byla i nadále otevřena všem.

Odmítáme pokusy jednotlivců zatlačit církev do ilegality ve falešném domnění, že jen tak splní své poslání. Víme, že v krajních situacích žila církev v minulosti i mimo občanský zákon. Není však na nás, abychom takové nežádoucí situace přivolávali a budili tak falešnou představu, že evangelium a život z víry jsou věci pokoutní, jež je třeba utajovat.

4. Evangelium otvírá nejhlubší lidské otázky a dává na ně odpověď. Proto nám záleží na tom, aby svědeckým projevům a postojům církve bylo co nejjasněji rozumět, aby, pokud možno, nemohly být chápány jako svědectví o něčem jiném.

Odmítáme názor, že církev ve svých projevech a postojích nemusí mít zřetel na dějinně společenskou situaci, ve které žije.

5. Ti, kdo vírou přijali Krista, přiznali se také k řádům